

OSALLISUUS- JA YHTEISÖLLISYYS- SUUNNITELMA

Sisällys

Hyväksytty kaupunginhallituksen kokouksessa 28.8.2023.

Suunnitelma on laadittu Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden yhteisten palveluiden hyvinvointi, osallisuus, yhteisöt ja yhdenvertaisuus -tiimissä (kamu-tiimi).

Johdanto

[Osallisuustyön visio Tampereella](#)

[Tekevät yhteisöt on yksi strategian painopisteistä](#)

[Asukkaat ovat demokraattisen ja kestäväen kaupungin keskiössä](#)

[Osallisuus on myös kestäväen kehityksen edistämistä](#)

[Lainsäädännöstä tukea osallisuustyölle](#)

[Toimintaa ohjaavat periaatteet](#)

[Osallisuus näkyy monissa suunnitelmissa](#)

Osallisuus, yhteisöllisyys ja osallisuustyö Tampereella

[Mitä osallisuudella tarkoitetaan](#)

[Osallisuustyö osana kaikkea kaupungin tekemistä](#)

[Esimerkkejä osallisuustyöstä Tampereella](#)

Osallisuustyön nykytila ja tulevaisuuden haasteet

[Asukkailla ja yhteisöillä on monia mahdollisuuksia osallistua](#)

[Nykytilan kartoituksessa tunnistettiin kehittämistarpeita](#)

[Nykytilan kartoituksen vaiheita](#)

[Nostoja osallisuusmallin \(2019\) arvioinnista](#)

[Kolme tulevaisuuden haastetta](#)

Osallisuustyön kehittäminen

[Osallisuustyön kehittämisen kokonaisuus](#)

[Osallisuuden ja yhteisöllisyyden painopisteet ja kehittämistavoitteet](#)

[Vahvistamme osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia](#)

[Tuemme yhteisölähtöistä toimintaa ja toimimme yhteisöjen luotettavana kumppanina](#)

[Kehitämme osaamista ja johtamista osallisuustyön valtavirtaistamiseksi](#)

Osallisuustyön johtaminen ja organisoituminen

[Osallisuustyötä tehdään poikkihallinnollisesti](#)

[Kaupunkitasoisen osallisuustyön organisoituminen ja johtaminen](#)

[Suunnitelman päivittäminen](#)

[Tukea osallisuustyöhön](#)

[Keskitetyn osallisuustyön tehtäviä](#)

Liitteet

Johdanto

Osallisuustyön visio Tampereella

Kaupunki on olemassa asukkaitaan varten. Asukkailla ja yhteisöillä on tarve ja oikeus tulla kuulluksi ja vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen ovat kaupungin perustehtäviä.

Tampereen kaupungin osallisuus- ja yhteisöllisyystyön visio on, että jokainen tamperelainen saa äänensä kuuluviin ja löytää oman tapansa vaikuttaa yhteiseen kaupunkiin. Tampereella on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen toimintaan, ja jokainen voi tuntea kuuluvansa johonkin yhteisöön.

Asukaslähtöisyys ohjaa kaikkea kaupungin tekemistä.

Saavuttaaksemme visiomme meidän tulee:

- vahvistaa osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia
- tukea yhteisölähtöistä toimintaa ja toimia yhteisöjen luotettavana kumppanina
- kehittää osaamista ja johtamista osallisuustyön valtavirtaistamiseksi

Tässä osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelmassa asetetaan tavoitteet ja toimenpiteet, joilla edistetään osallisuutta ja yhteisöllisyyttä Tampereen kaupungissa seuraavien vuosien aikana. Suunnitelman avulla ohjataan ja kehitetään kaupungin osallisuustyötä.

Tekevät yhteisöt

Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta.

Yhdessä teemme parempaa huomista.

Tekevät yhteisöt on yksi strategian painopisteistä

Tampereen strategia 2030 *Tekemisen kaupunki* on laadittu valtuustokaudeksi 2021–2025. Strategian yksi neljästä painopisteestä on *Tekevät yhteisöt*, jonka keskeisenä tavoitteena on osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen. Strategia antaa siis vankan tuen osallisuustyölle.

Valtuustokauden (2021–2025) osallisuuden ja yhteisöllisyyden tavoitteet ovat:

- Osallisuus on vahvistunut
- Yhteisöllinen toiminta on lisääntynyt ja yksinäisyys vähentynyt

Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma on Tampereen strategiaa tarkentava erillisohjelma, jossa konkretisoidaan ja tarkennetaan osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen liittyviä strategisia tavoitteita.

Asukkaat tuntevat lähiympäristönsä ja elämänpiirinsä parhaiten.

Kun asukkaat osallistuvat, he saavat samalla tietoa kaupungin toiminnasta.

Osallistuminen ja yhdessä tekeminen parantavat kokemusta osallisuudesta ja vähentävät yksinäisyyttä.

Nostoja osallisuuskyselystä ja johdon työpajoista 2022–2023

Asukkaat ovat demokraattisen ja kestäväen kaupungin keskiössä

Kaupunki on keskeinen toimija demokratian edistäjänä. Kaupunki tarjoaa asukkailleen erilaisia mahdollisuuksia osallistua palvelujen ja lähiympäristön kehittämiseen. Se myös tukee eri tavoin paikallisyhteisöjen toimintaa.

Edustuksellisen demokratian rinnalle tarvitaan suoria osallistumisen tapoja, jotka tarjoavat mahdollisuuden vaikuttaa myös vaalien välisenä aikana. Monipuolisista osallistumisen mahdollisuuksista asukkaat voivat löytää itselleen sopivia tapoja vaikuttaa. Suora osallistuminen avaa vaikuttamisen mahdollisuuksia myös niille, jotka eivät äänestä esimerkiksi kuntavaaleissa. Erilaisilla osallistumisen tavoilla saadaan esiin asukkaiden moninaisia näkökulmia ja niitä voidaan ottaa huomioon kaupungin kehittämisessä.

Asukkailta saatavat näkemykset ja tieto auttavat parantamaan palvelujen, suunnittelun ja päätöksenteon laatua ja vaikuttavuutta. Vuorovaikutus kaupungin ja asukkaiden välillä vahvistaa molemminpuolista luottamusta ja lisää kaupungin legitimitettä. Vuorovaikutus myös lisää asukkaiden kokemusta omistajuudesta: asiat koetaan yhteisiksi ja niihin halutaan sitoutua. Lisäksi osallistuminen vahvistaa yhteisöllisyyttä ja asukkaiden tunnetta yhteenkuuluvuudesta.

Osallisuus on myös kestävän kehityksen edistämistä

Kaupungit ja kunnat ovat merkittäviä toimijoita ympäristöllisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyden edistäjänä niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisesti. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen vaatii asukkaiden osallistumista ja vaikuttamista.

YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen ja hyvinvoinnin turvaamiseen ympäristölle kestävällä tavalla. Toimintaohjelma sisältää 17 kestävän kehityksen tavoitetta (Sustainable Development Goals, SDG), jotka maiden tulisi yhdessä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.

Kaupunkitasoisen osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelman avulla edistetään erityisesti seuraavia YK:n kestävän kehityksen tavoitteita:

- 3) Terveys ja hyvinvointi
- 10) Eriarvoisuuden vähentäminen
- 11) Kestävät kaupungit ja yhteisöt
- 16) Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto
- 17) Yhteistyö ja kumppanuus

Lainsäädännöstä tukea osallisuustyölle

Suomen perustuslain 14 §:ssä säädetään kansalaisten vaali- ja osallistumisoikeuksista. Perustuslain mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Kuntalaki velvoittaa kuntia kuulemaan ja osallistamaan kuntalaisia heitä itseään koskevista päätöksistä. Kuntalaissa (410/2015) säädetään:

- kenellä on äänioikeus kuntavaaleissa ja kunnallisessa kansanäänestyksessä
- kuka voi tehdä erilaisia aloitteita, miten aloitteita tehdään ja miten niitä käsitellään (kunnallinen kansanäänestys, kansanäänestysaloite)
- kolmesta vaikuttajaryhmästä (nuorisovaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto)
- miten kunnan on viestittävä kuntalaisille
- valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä

Kuntalain 22 §:ssä on esitetty esimerkkejä tavoista, joilla asukkaiden osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää.

Osallistumisoikeuksista säädetään lisäksi useissa **muissa laeissa**:

- Maankäyttö- ja rakennuslaki
- Terveystieteiden laki
- Nuorisolaki
- Kirjastolaki
- Liikuntalaki
- Laki kuntien kulttuuritoiminnasta

Toimintaa ohjaavat periaatteet

Tampereen kaupungin eettiset toimintaperiaatteet:

- Toimimme avoimesti ja läpinäkyvästi
- Edistämme toiminnassamme oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta
- Käyttydymme kunnioittavasti ja pidämme huolta toisistamme
- Noudatamme hyvän hallinnon ja johtamisen periaatteita

Kaupunginlaajuiset asukasosallisuuden liittyvät periaatteet täydentävät eettisiä periaatteita:

- Toimimme aidossa ja avoimessa vuorovaikutuksessa asukkaiden ja yhteisöjen kanssa
- Otamme asukkaat mukaan yhteisen kaupungin kehittämiseen ja tarjoamme monipuolisia vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Mahdollistamme omaehtoista toimintaa ja tuomme asukkaita yhteen

Osallisuus näkyy monissa suunnitelmissa

Tampereen kaupungilla on lukuisia strategiaa tarkentavia ohjelmia ja suunnitelmia. Asukkaiden ja yhteisöjen osallisuus näkyy monissa niistä, sillä kaikkia tarvitaan mukaan yhteisen kaupungin kehittämiseen ja toimintakulttuurin muutokseen.

Osallisuus ja yhteisöllisyys näkyy erityisesti seuraavissa asiakirjoissa:

- Tampereen kaupungin **hyvinvointisuunnitelmassa 2022–2025** asetetaan toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma tarkoittaa hyvinvointisuunnitelmaa erityisesti niiltä osin, jotka liittyvät asukkaiden äänen saamiseen kuuluville sekä sosiaalisiin suhteisiin.
- **Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa 2023–2025** on runsaasti yhtymäkohtia osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelmaan. Esteettömyys, saavutettavuus ja yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien edistäminen ovat kummankin tavoitteita.
- Varhaiskasvatuksen, peruskoulujen sekä toisen asteen oppilaitosten **opetussuunnitelmissa** edistetään osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
- **Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma ja Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartta** asettavat toimenpiteitä ilmastonmuutoksen hillintään, varautumiseen ja sopeutumiseen. Toimintakulttuurin muutosta edistetään yhdessä asukkaiden, yritysten, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.
- **Tampereen kaupungin kulttuuristrategia 2030 ja Tapahtumatoiminnan suuntaviivat** vahvistavat asukkaiden ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia.
- **Arkkitehtuuriohjelma** sisältää arkkitehtuuria koskevat tavoitteet, joilla ohjataan rakennetun ympäristön laatua. Yhteisöllisyys, osallistuminen ja vuorovaikutus ovat ohjelman keskeisiä periaatteita.
- **Digikehittämisen tiekartta 2023–2025** ohjaa kaupungin digi- ja IT-kehittämistä. Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma kytkeytyy erityisesti osaksi digitaalisen asioinnin kehittämisteemaa.
- **Kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strateginen ohjelma 2019–2024** keskittyy maahanmuuttajien ja ulkomaalaistaustaisten osallisuuteen ja kiinnittymiseen seudulle ja sen yhteisöihin.
- Asukaslähtöinen ja osallisuutta edistävä toimintatapa on osa **Tampereen kaupungin asunto- ja maapolitiikan linjauksia 2022–2025**.
- Myös **Tampereen LUMO - luonnon monimuotoisuusohjelmassa 2021–2030** otetaan huomioon asukkaiden ja yhteisöjen osallisuus.

Kuva: Laura Hoppo

Osallisuus, yhteisöllisyys ja osallisuustyö Tampereella

Mitä osallisuudella tarkoitetaan

Osallisuus

Osallisuuden edistämistä voidaan lähestyä monista eri näkökulmista. Osallisuudesta puhuttaessa voidaan keskittyä joko ihmisen osallisuuteen omassa elämässä, osallisuuteen yhteisestä hyvästä tai osallisuuteen yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa.

Tässä suunnitelmassa keskitytään erityisesti osallisuuteen yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa.

Osallisuus on tunnetta siitä, että kuuluu johonkin ryhmään tai yhteisöön. Erilaisia yhteisöjä voivat olla esimerkiksi järjestöt, yritykset, harrastusryhmät tai perhe ja suku.

Osallisuus on myös tietoisuutta siitä, että voi vaikuttaa asioihin ja tulee kuulluksi. Siihen liittyy myös mahdollisuus saada tukea vaikuttamiseen.

Osallistuminen ja yhteisöllisyys

Osallistuminen on aktiivista toimintaa, joka pohjautuu haluun vaikuttaa johonkin itselle tärkeään asiaan. Yhteisöllisyys on yhdessä tekemistä ja muiden kohtaamista.

Osallistuminen ja yhteisöllisyys linkittyvät toisiinsa. Osallistuminen voi vahvistaa ihmisten tunnetta yhteenkuuluvuudesta. Vastavuoroisesti yhteenkuuluvuuden tunne edistää halua osallistua ja vaikuttaa tärkeiksi koettuihin asioihin.

Osallistuminen ja yhteisöllisyys tukevat demokraattista elämäntapaa ja ehkäisevät yksinäisyyttä ja polarisaatiota.

Osallisuustyö osana kaikkea kaupungin tekemistä

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen tähtäävää työtä sanotaan **osallisuustyöksi**.

Kaupungin osallistumismyönteistä toimintakulttuuria vahvistamalla taataan, että osallisuuden edistäminen tunnustetaan entistä merkittävämmäksi osaksi kaikkien työnkuva.

Osallisuustyö kuuluu jokaiselle. Sitä on asukkaiden ja asiakkaiden kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja palautteen hyödyntäminen.

Osallisuustyötä on myös asukkaiden mukaan ottaminen palveluiden kehittämiseen ja hallinnollisiin prosesseihin kuten kaavoitukseen ja päätösten vaikutusten ennakoarviointeihin.

Kaupunki myös takaa edustuksellisen osallistumisen edellytykset.

Kaupungin osallisuustyö		
Kohdataan ja kuunnellaan asukkaita ja asiakkaita arjen työtilanteissa	Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua kaupungin suunnitteluun, hallinnollisiin prosesseihin ja palveluiden kehittämiseen	Taataan edustuksellisen osallistumisen edellytykset
Asukkaiden osallistuminen		
Esim. arkipäiväinen vuorovaikutus kouluissa, päiväkodeissa ja muissa palveluissa	Esim. osallistuminen kaavakuulemisiin, vastaaminen kyselyihin tai osallistuvaan budjetointiin	Esim. kuntavaaleissa äänestäminen ja asettuminen ehdolle

Asukkaat voivat osallistua erilaisin tavoin. Kaikkia osallistumisen ulottuvuuksia tarvitaan ja yhdessä ne muodostavat osallistumisen kokonaisuuden.

Esimerkkejä osallisuustyöstä Tampereella

Työtä ja yritystoimintaa tuetaan tarjoamalla uusille yrittäjille mahdollisuuksia muodostaa yhteisöjä ja saada tukea.

Kaupungin julkiset tilat, esimerkiksi kirjastot ja puistot, mahdollistavat erilaisia kohtaamisia ja tapahtumia, esim. puistoruokailu ja puistokonsertit.

Kaupunki tarjoaa erilaisia vapaaehtoistyön muotoja kuten luotsitoiminta ja Adoptoi monumentti -toiminta.

Asukkaille viestitään kaupungin asioista sekä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista.

Asukkaita kerätään tietoa eri tavoin suunnittelun ja päätöksenteon tueksi esimerkiksi hyvinvointikyselyn ja verkkosivuraadin avulla.

Asukkaat otetaan mukaan päättämään kaupungin varojen käytöstä osallistuvan budjetoinnin avulla.

Dialogeja käymällä lisätään asukkaiden ja kaupungin ymmärrystä erilaisista ilmiöistä.

Masseista mahksia -toimintaraha antaa nuorille mahdollisuuden ideoida, äänestää ja toteuttaa yhteisöllistä toimintaa.

Liikenteen ratkaisuja suunnitellaan yhdessä asukkaiden kanssa. Esimerkiksi ratikan suunnittelemiseen liittyvä osallistuminen ja erilaiset kyselyt.

Kouluissa ja varhaiskasvatuksessa toteutetaan demokratiakasvatusta sekä vahvistetaan tunteita ja yhteisöllisyyttä.

Asiakkaita otetaan mukaan palveluiden kehittämiseen ja heiltä kerätään palautetta.

Kaupunginosoajohjelmissa otetaan asukkaita ja paikallisia toimijoita mukaan alueen kehittämiseen.

Asukkaille tarjotaan mahdollisuus osallistua kaavoitusprosesseihin ja vaikuttamaan kaupunkisuunnitteluun.

Eri yhteisöjen toimintaan jaetaan erilaisia avustuksia ja apurahoja. Kaupunki myös tukee ja tarjoaa mahdollisuuden vapaaehtoistyöhön.

Osallisuustyön nykytila ja tulevaisuuden haasteet

Asukkailla ja yhteisöillä on monia mahdollisuuksia osallistua

Tampereella asukkaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kehitetään tavoitteellisesti.

Kaupunki tarjoaa asukkaille monia erilaisia mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan ja sen palveluihin suunnittelu-, valmistelu-, päätös- ja toimeenpanovaiheessa.

Suoria vaikuttamismahdollisuuksia ovat esimerkiksi erilaiset kyselyt, palautteet, yleisö- ja keskustelutilaisuudet sekä yhteiskehittämisen erilaiset muodot.

Vaikuttamistoimielimet edustavat tiettyjä asukasryhmiä ja tuovat näiden näkökulmia esiin kaupungin päätöksenteossa esimerkiksi antamalla lausuntoja ja tekemällä aloitteita. Tampereella toimivat vanhus-, vammais- ja maahanmuuttajaneuvostot sekä Tampereen Lasten Parlamentti, nuorisovaltuusto ja romanityöryhmä.

Kaupunki tukee asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa muun muassa erilaisilla avustuksilla ja toimimalla yhteisöjen kumppanina.

Tampereella on aktiivisesti kehitetty ja kokeiltu myös uusia osallistumisen ja yhteisöjen tukemisen muotoja kuten osallistuvaa budjetointia, digitaalisia kansalaispaneelleja ja joukkorahoitusta.

Kaikkia näitä osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja esitellään tarkemmin kaupungin verkkosivuilla osoitteessa tampere.fi/osallistu.

Nykytilan kartoituksessa tunnistettiin kehittämistarpeita

Tampereen uuden osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelman pohjana on laaja nykytilan kartoitus, joka toteutettiin vuoden 2022 lopulta kevääseen 2023.

Kartoitus tehtiin yhteistyössä asukkaiden, henkilöstön ja johdon, luottamushenkilöiden, vaikuttamistoimielinten ja vaikuttajaryhmien sekä muiden sidosryhmien kanssa. Arviointiin osallistui myös Helsingin yliopiston tutkijaryhmä.

Kartoituksessa tunnistettiin osallisuuden ja yhteisöllisyyden keskeisiä haasteita, mahdollisuuksia ja kehittämistarpeita. Tulevina vuosina tulee keskittyä erityisesti osallistumismahdollisuuksien monipuolistamiseen ja osallistumisen vaikuttavuuden lisäämiseen, uudenlaisiin tapoihin tukea yhteisöjä sekä osallisuustyön johtamisen ja osaamisen kehittämiseen.

Nykytilan kartoituksen vaihteita

- Osallisuustyön nykytilan arviointi, haastattelut ja työpajat (Helsingin yliopiston tutkijat Mikko Rask, Pekka Tuominen ja Bok-Yong Shin)
- Osallisuuskyselyt asukkaille (N=1064), henkilöstölle (N=155) ja luottamushenkilöille (N=37)
- Työpajat asukkaille, järjestöille ja henkilöstölle
- Työpajat kaupungin johdolle
- Sitra Lab -muutosohjelmaan osallistuminen
- Keskustelut kaupungin työryhmissä ja verkostoissa (muun muassa osallisuusverkosto)
- Keskustelut vaikuttamistoimielinten kanssa
- Vaikuta!-päivät yläkouluille ja ammattioppilaitoksille
- Osallisuuden infopäivät asukkaille
- Demokratiakahvit-tapahtuma henkilöstölle
- Aiemmin kootun materiaalin hyödyntäminen (muun muassa digitaalisen osallistumisen tiekartta ja hyvinvointikyselyt)
- Tampereen osallisuustyön eri vaiheisiin tutustuminen
- Keskustelut Tampereen yliopiston tutkijoiden kanssa (Anni Jäntti, Liisa Häikiö, Pauliina Lehtonen ja Kaisa Kurkela)
- Benchmarkkaus ja yhteistyö muiden kuntien kanssa
- Osallisuusmallin (2019) arviointi
- Tutkimuskirjallisuuden ja muun aiheeseen liittyvän materiaalin hyödyntäminen
- Työpajat kaupungin johdolle

Nostoja osallisuusmallin (2019) arvioinnista

Aiemmin kaupungin osallisuustyötä ohjasi osallisuusmalli (2019), jossa kuvattiin erilaisia hallinnollisia osallistumisprosesseja ja esitettiin uusia kokeiluja osallisuuden edistämiseksi (Liite 1). Tämän mallin arviointi on osa nykytilan kartoitusta.

Osallisuusmalli mahdollisti uudenlaisten menetelmien ja työkalujen kehittämisen ja kokeilemisen:

- Osallistuva budjetointi
 - Kaupungintasoista osallistuvaa budjetointia toteutettiin ja kehitettiin vuosina 2020–2021 ja 2022–2023. Mallia jatkokehitetään vähentyneen rahoituksen vuoksi.
- Joukkorahoitus ja digitaalinen kansalaispaneeli
 - Ulkopuolisella hankerahoituksella toteutettiin kokeilut uudenlaisesta joukkorahoitusavustuksesta sekä etänä järjestetyistä kansalaispaneeleista.
- Digiosallistuminen ja kansalaistoiminnan tuki
 - Moni kehitetty toiminto juurtui osaksi kaupungin perustoimintaa (mm. avustusjärjestelmän kehittäminen, Tampere.fi-verkkosivujen ja Tampere.Finland-sovelluksen osallistu-osiot). Digiosallistumisen kehittämissuunnitelma laadittiin.

Myös olemassa oleviin vaikuttamisen muotoihin tuli muutoksia. Alueverkostojen toiminta hiipui vuoden 2020 aikana. Jatkossa on kehitettävä uudenlaisia asukkaille paremmin toimivia alueellisen osallistumisen tapoja. Korona-aikana vaikuttamistoimielimissä otettiin käyttöön mahdollisuus osallistua kokouksiin etänä ja nykyään kokoukset voidaan järjestää hybriditoteutuksina.

Osallisuusmalli (2019) ja sen tavoitteet eivät tulleet henkilöstölle tutuksi. Henkilöstökyselyyn vastanneista vain 6 % kertoi suunnitelman olevan tuttu ja vain 22 % kertoi, että omassa tiimissä on asetettu osallisuustyölle tavoitteita. Myös luottamushenkilöiden on ollut hankala hahmottaa omaa rooliaan osallisuustyössä, koska suunnitelmassa ei juurikaan ollut toimenpiteitä heidän työhönsä liittyen.

Osallisuusmallin (2019) tavoitteiden saavuttaminen jäi osittain puolitiehen, koska kaikkien toimenpiteiden toteutusta ei oltu vastuutettu tai niiden toteutukseen ei oltu osoitettu resurssia. Toimenpiteiltä puuttuivat myös tarkemmat mittarit.

Kolme tulevaisuuden haastetta

Nykytilan kartoituksen pohjalta tunnistettiin kolme haastetta, joihin osallisuus- ja yhteisöllisyystyössä tulee seuraavina vuosina keskittyä.

Miten parannamme asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa?

- Moni tamperelainen kokee epäluottamusta kaupunkia kohtaan. Asukkaat kokevat, että kaupunki vaikuttaa kasvottomalta ja etäiseltä ja ettei se kohtelee kaikkia tasaveroisesti.
- Tamperelaisista vain 13 % kokee, että omalla osallistumisella on aidosti vaikutusta kaupungin päätöksentekoon ja toimintaan (osallisuuskysely 2022).
- Tamperelaisista 57 % haluaisi osallistua enemmän ja 61 % kokee omaavansa tarpeeksi osaamista ja kykyjä, jotta voi osallistua ja vaikuttaa Tampereella (osallisuuskysely 2022).
- Tamperelaiset kaipaavat monipuolisia ja vaikuttavia osallistumisen tapoja. Moni toivoo helppoja omaan arkeen sopivia osallistumisen muotoja.
- Suomessa yhteiskunnallinen vaikuttaminen on jakaantunut yhä selvemmin eri ryhmien välillä. Myös Tampereella näkyy eriytymistä: työelämän ulkopuolella olevat, yksin asuvat ja alhaisen koulutus- tai tulotason omaavat kokevat vähiten voivansa vaikuttaa oman asuinalueensa kehittämiseen (hyvinvointikyselyt 2021 ja 2023).

Miten tuemme Tampereen moninaisia yhteisöjä?

- Uudet kansalaisaktiivisuuden muodot ja asukkaiden omaehtoinen toiminta vaativat kaupungilta uudenlaisia kumppanuuden ja tuen muotoja.
- Järjestöt toivovat rahallisen avustamisen lisäksi kaupungilta myös muunlaista tukea kuten viestinnällistä näkyvyyttä. Myös uudenlaisia yhteistyön muotoja toivotaan.
- Asukkaat toivovat lisää yhteisöllistä tekemistä, esimerkiksi tapahtumia ja mahdollisuuksia kohdata muita (osallisuuskysely 2022). Erilaiset yhteisöt kaipaavat tiloja ja selkeitä ohjeita toiminnan järjestämiseen.
- Yhteiskunnallinen polarisaatio ja keskusteluilmapiiiri ovat kärjistyneet. Kaupungin on kuultava erilaisia yhteisöjä ja tuettava rakentavaa keskustelukulttuuria.

Miten teemme osallisuustyötä vaikuttavammin?

- Osallisuutta edistetään jo nyt eri tavoin kaupungissa, mutta työ on pirstaleista ja usein projektimaista. Tarvitaan entistä enemmän poikkihallinnollista yhteistyötä ja yhteisiä toimintatapoja.
- 66 % henkilöstöstä kokee, että asukkaiden ottaminen mukaan suunnitteluun ja kehittämiseen olisi hyödyllistä oman työn kannalta (osallisuuskysely 2022).
- Osallisuustyön johtamisen rakenteita on selkeytettävä. Tarvitaan myös yhdessä määriteltyjen toimenpiteiden resurssointia ja niiden vastuuttamista oikeille tahoille.
- Osallisuustyöltä puuttuu operatiivisen ja taktisen tason tavoitteet. Myös yhteinen ymmärrys osallisuustyön sisällöstä ja merkityksestä puuttuu.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Osallisuustyön kehittäminen

Tampereen kaupungin osallisuus- ja yhteisösuunnitelma

Osallisuustyön kehittämisen kokonaisuus

Nykytilan kartoituksessa nousi esille kolme laajaa haastetta, joihin keskitytään Tampereella tulevina vuosina.

Kehittämisen painopisteet:

- Vahvistamme osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia
- Tuemme yhteisölähtöistä toimintaa ja toimimme yhteisöjen luotettavana kumppanina
- Kehitämme osaamista ja johtamista osallisuustyön valtavirtaistamiseksi

Osallisuustyön painopisteet ja kehittämistavoitteet on määritelty kaupunginlaajuisessa yhteistyössä. Seuraavissa taulukoissa esitellään kunkin painopisteen kehittämistavoitteet, niitä tarkentavat toimenpiteet sekä mittarit, joilla seurataan toimenpiteiden edistymistä.

Kehittämistavoitteet ja toimenpiteet ovat kaupunkitasoisia. Toimenpiteiden toteutuksen seurannasta vastaa sivistyspalvelujen Hyvinvointi, osallisuus, yhteisöllisyys ja yhdenvertaisuus -tiimi (Kamu-tiimi). Tiimi vastaa kaupunkitasoisen osallisuustyön kehittämisen tuesta.

Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelman kehittämistavoitteiden pohjalta palvelualueet ja konsernihallinto määrittelevät omat sitovat osallisuustyön toimenpiteensä, jotka ovat osa palvelu- ja vuosisuunnitelmia. Kamu-tiimi tukee ja sparraa tässä työssä ja kokoaa yhteen tiedot koko organisaatiossa tehtävästä osallisuustyöstä.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden painopisteet ja kehittämistavoitteet

Vahvistamme osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia	Tuemme yhteisölähtöistä toimintaa ja toimimme yhteisöjen luotettavana kumppanina	Kehitämme osaamista ja johtamista osallisuustyön valtavirtaistamiseksi
<ul style="list-style-type: none">• Asukkaat löytävät helposti itseään koskevan ja kiinnostavan tiedon ajankohtaisista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä niiden tuloksista ja vaikutuksista.• Asukastietoa käsitellään ja hyödynnetään aiempaa laajemmin ja systemaattisemmin päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa.• Asukkailla on entistä monipuolisemmat osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet, jotka vastaavat heidän erilaisia tarpeitaan.• Eri asukasryhmät saavat tasapuolisemmin äänensä kuuluviin. Erityisesti hiljaisten ja aliedustettujen ryhmien osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia parannetaan.	<ul style="list-style-type: none">• Kaupunki tukee ja avustaa asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa entistä monipuolisemmin. Kaupunki luo mahdollisuuksia asukkaiden kohtaamisille.• Kaupunki vahvistaa asukkaiden demokratiaosaamista ja rakentavaa keskusteluilmapiiriä.• Kaupunki toimii yhteisöjen kumppanina ja järjestää ja kehittää toimintaa yhdessä yhteisten haasteiden ratkaisemiseksi.	<ul style="list-style-type: none">• Osallisuustyön johtamiselle luodaan vahvemmat rakenteet.• Osallisuustyötä vahvistetaan poikkihallinnollisella yhteistyöllä.• Kehitetään kaupungin henkilöstön osallisuustyön osaamista.• Kehitetään osallisuuden ja yhteisöllisyyden mittareita.

Kehittämistavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
<p>Asukkaat löytävät helposti itseään koskevan ja kiinnostavan tiedon ajankohtaisista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä niiden tuloksista ja vaikutuksista.</p>	<p>Kootaan osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet Tampere.fi/osallistu-sivuille. Mahdollisuuksista viestitään monin eri tavoin. Tehdään uusia osallisuusviestinnän kokeiluja.</p>	<p>Osallistumismahdollisuuksien tunnettuus on kasvanut (hyvinvointikysely, osallisuuskyselely)</p> <p>Kävijämäärät yksittäisissä osallistumismahdollisuus-sisällöissä</p>
	<p>Selkeytetään Tampere.fi-sivuston osallistumiseen ja vaikuttamiseen liittyvien sisältöjen kieltä. Lisätään englanninkielisiä sisältöjä sivustolle. Testataan ja kehitetään sivustoa yhdessä niiden käyttäjien kanssa.</p>	<p>Englanninkielisten sisältöjen määrä on lisääntynyt. Sivujen sisältöjä on kehitetty yhdessä käyttäjien kanssa. Käyttäjät kokevat sivut ymmärrettäviksi.</p>
	<p>Tunnistetaan osallisuusviestinnän kanavat ja luodaan yhteinen toimintamalli siitä, miten osallisuusviestintää tehdään. Kehitetään erityisesti jälkiviestintää.</p>	<p>Toimintamalli on luotu.</p>
<p>Asukastietoa käsitellään ja hyödynnetään aiempaa laajemmin ja systemaattisemmin päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa.</p>	<p>Kehitetään palautteenhallinnan kokonaisuutta (palautteen antamisen helppous, palautteeseen vastaaminen, saadun palautteen hyödyntäminen).</p>	<p>Uusi palautejärjestelmä on otettu käyttöön. Asukaspalautteiden vastausmäärät ovat nousseet.</p>
	<p>Päätösten vaikutusten ennakoarviointia (evaus) lisätään ja vakiinnutetaan sekä arvioinnissa mukana olevien asukkaiden määrää kasvatetaan (kohderyhmien osallistaminen).</p>	<p>Tehtyjen evausten määrä kaupungissa on lisääntynyt. Päätösten ennakoarvioinnissa mukana olleiden kuntalaisten osuus.</p>
	<p>Asukastietoa kerätään suunnitelmallisemmin. Luodaan toimintamalli asukastiedon keräämiseksi ja hyödyntämiseksi.</p>	<p>Toimintamalli on luotu ja otettu käyttöön.</p>
<p>Asukkailla on entistä monipuolisemmat osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet, jotka vastaavat heidän erilaisia tarpeitaan.</p>	<p>Kehitetään digiosallistumisen työkalupakki ja sitä täydennetään esimerkiksi yhteiskehittämisen ratkaisulla. Selvitetään mahdollisuutta jatkokehittää verkkosivuraati-mallia. Hyödynnetään digiosallistumisen tiekarttaa.</p>	<p>Digiosallistumisen työkalupakki on luotu. Digiosallistumisen tiekartan toimenpiteitä on toteutettu.</p>
	<p>Kehitetään valtuuston puheenjohtajan ja pormestarin asukasiltakonseptia. Tilaisuuksien rinnalle kehitetään kanava välittää ideoita ja palautetta suoraan pormestarille.</p>	<p>Uusi konsepti on kehitetty ja sitä on kokeiltu.</p>
	<p>Kaupunkitasoisen osallistuvan budjetoinnin mallia arvioidaan ja kehitetään.</p>	<p>Arviointi toteutettu.</p>
	<p>Osallistuvan budjetoinnin menetelmän käyttöä laajennetaan ja sitä kokeillaan erilaisissa yhteyksissä ja palveluissa.</p>	<p>Osallistuvan budjetoinnin menetelmän laajuus (tehty osbut kpl).</p>
<p>Eri asukasryhmät saavat tasapuolisemmin äänensä kuuluviin. Erityisesti hiljaisten ja aliedustettujen ryhmien osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia parannetaan.</p>	<p>Kehitetään vaikuttamistoimielinten ja vaikuttajaryhmien toimintaa avoimemmaksi ja vaikuttavammaksi. Hyödynnetään vaikuttamistoimielimiä tehokkaammin ja systemaattisemmin asioiden käsittelijänä ja oman kohderyhmänsä esiintuojana ja tiedon levittäjänä.</p>	<p>Vaikuttamistoimielimille ja vaikuttajaryhmille on järjestetty koulutuksia. Vaikuttamistoimielimille ja vaikuttajaryhmille toteutetaan kysely, jonka tuloksia hyödynnetään toiminnan suunnittelussa. Vaikuttamistoimielimiin ja vaikuttajaryhmiin käsiteltävien asioiden määrä.</p>
	<p>Otetaan käyttöön turvallisemman tilan periaatteet kaikessa toiminnassa.</p>	<p>Turvallisemman tilat periaatteet on otettu käyttöön kaikessa kaupungin toiminnassa.</p>
	<p>Kehitetään kohdennettuja osallistumismahdollisuuksia hiljaisille ryhmille. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret. Asukasryhmien tavoittamiseksi tehdään yhteistyötä kaupungin eri palveluiden ja järjestöjen kanssa. Toteutetaan viestintää kohderyhmä huomioiden.</p>	<p>Mainittujen kohderyhmien osallisuutta lisäävät uudet avaukset ja toimintamallit. Tunnistetaan ryhmiä, joita olemassa olevat osallistumismahdollisuudet eivät tavoita.</p>

Tuemme yhteisölähtöistä toimintaa ja toimimme yhteisöjen luotettavana kumppanina

Kehittämistavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
<p>Kaupunki tukee ja avustaa asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa entistä monipuolisemmin. Kaupunki luo mahdollisuuksia asukkaiden kohtaamisille.</p>	<p>Kootaan ohjeita ja käytäntöjä omaehtoisen toiminnan järjestämiseksi ja tukemiseksi.</p>	<p>Ohjeita on koottu ja laadittu. Tukemiselle on luotu yhteisiä käytäntöjä. On kartoitettu omaehtoisen toiminnan tarpeita.</p>
	<p>Kehitetään mahdollisuuksia tarjota tiloja asukkaiden ja yhteisöjen tarpeisiin.</p>	<p>Toteutettu selvitys asukkaiden ja yhteisöjen tilatarpeista.</p>
	<p>Kehitetään alueellinen avustusmalli asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoisen toiminnan tukemiseksi.</p>	<p>Malli on kehitetty ja sitä on kokeiltu.</p>
	<p>Kehitetään avustushallintajärjestelmä, jotta avustusten hakeminen ja käsittely on entistä sujuvampaa ja yhdenmukaisempaa.</p>	<p>Uusi avustushallintajärjestelmä on otettu käyttöön. Avustusten hakijoiden kokemus avustusten hakemisesta on parantunut.</p>
<p>Kaupunki vahvistaa asukkaiden demokratiaosaamista ja rakentavaa keskusteluilmapiiriä.</p>	<p>Tarjotaan yhteisöille koulutusta turvallisemman tilan periaatteista.</p>	<p>Järjestettyjen turvallisemman tilan periaatteiden koulutusten määrä.</p>
	<p>Tuetaan asukkaiden kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia ja kohdata toisiaan. Laajennetaan dialogimenetelmän käyttämistä ja kehitetään dialogitaitoja.</p>	<p>Yhteisöille tarjotut dialogikoulutukset ja dialogikoulutuksen käyneen henkilöstön määrä.</p> <p>Pidetyt dialogit.</p>
<p>Kaupunki toimii kumppanina yhteisöille ja järjestää ja kehittää toimintaa yhdessä yhteisten haasteiden ratkaisemiseksi.</p>	<p>Tuetaan järjestöjen ja muiden yhteisöjen toiminnan näkyvyyttä uudistuneen tapahtumat.tampere.fi-kalenterin kautta. Toimijat voivat hyödyntää kalenterin tapahtuma- ja harrastustietoa avoimen rajapinnan kautta.</p>	<p>Kalenteria markkinoidaan ja käytetään aktiivisesti.</p>
	<p>Toimitaan luotettavana sopimuskumppanina yhteisesti tunnistettuihin tarpeisiin vastaavien järjestövoimien hankkeiden kanssa.</p>	<p>Hankkeiden määrä, joissa kaupunki on järjestöjen kumppanina.</p>

Kehittämistavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Osallisuustyön johtamiselle luodaan vahvemmat rakenteet.	Palvelualueet ja konsernihallinto määrittelevät omat sitovat osallisuustyön tavoitteensa ja toimenpiteensä osana palvelu- ja vuosisuunnitelmatyötä kaupunkitasoisen suunnitelman pohjalta. Muotoillaan tapa palvelualuekohtaisen työn tukemiseksi.	Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistävät tavoitteet ja toimenpiteet on määritelty palvelu- ja vuosisuunnitelmissa (pavu-työ). On luotu malli osallisuustyön kehittämisen tukemiseksi osana pavu-työtä.
	Selvitetään osallisuustyön ohjausryhmärakenteen vaihtoehdot ja valitaan sopiva ohjausryhmärakenne.	Ohjausryhmärakenne on määritelty.
Osallisuustyötä vahvistetaan poikkihallinnollisella yhteistyöllä.	Vahvistetaan osallisuusverkoston poikkihallinnollisuutta ja lisätään sen tunnettuutta.	Osallisuusverkostoon on liittynyt uusia jäseniä.
	Perustetaan poikkihallinnollinen osallisuustyöryhmä.	Työryhmä on perustettu ja toiminnassa.
	Kehitetään yhteistyön muotoja paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden ja verkostojen kanssa.	Verkostot, joissa Tampere toimii. Uudenlaiset yhteistyön muodot.
Kehitetään kaupungin henkilöstön osallisuustyön osaamista.	Kootaan osallisuuden ohjeita ja menetelmiä osallisuustyön tueksi.	Ohjeita ja menetelmiä on koottu yhteen.
	Järjestetään koulutuksia ja sparrausta osallisuustyön tekemiseen, muun muassa osallisuusviestintään.	Järjestetyt koulutukset. Sparrauspyyntöjen määrä.
Kehitetään osallisuuden ja yhteisöllisyyden mittareita.	Toteutetaan osallisuuskysely joka toinen vuosi.	Osallisuuskysely on toteutettu.

Osallisuustyön johtaminen ja organisoituminen

Osallisuustyötä tehdään poikkihallinnollisesti

Kaupunkitasoinen osallisuustyö

Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma on Tampereen kaupungin strategiaa tarkentava erillisohjelma. Sen avulla johdetaan, kehitetään ja koordinoidaan kaupunkitasoista osallisuustyötä.

Toimenpiteiden seurannasta ja suunnitelman päivittämisestä vastaa sivistyspalvelujen yhteisten palvelujen Hyvinvointi, osallisuus, yhteisöllisyys ja yhdenvertaisuus -tiimi (Kamu-tiimi). Tiimi vastaa myös kaupunkitasoisen osallisuustyön kehittämisen tuesta.

Poikkihallinnollisen osallisuustyön vahvistamiseksi luodaan ohjausryhmärakenne ja perustetaan osallisuustyöryhmä, jota koordinoi Kamu-tiimi. Työryhmän tehtävänä on seurata ja arvioida osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Sen jäsenet toimivat yhteyshenkilöinä omalla palvelualueellaan ja konsernihallinnossa. Työryhmään nimetään osallisuustyötä tekeviä eri puolilta organisaatiota.

Ohjausryhmä puolestaan vastaa osallisuustyön kehittämisen ohjauksesta, johtamisesta ja työn riittävästä resurssoinnista.

Kaupunginhallitus seuraa osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista vähintään kerran toimikautensa aikana. Suunnitelman päivitystarpeita arvioidaan strategian päivityksen yhteydessä neljän vuoden välein.

Palvelualueiden ja konsernihallinnon osallisuustyö

Palvelualueet ja konsernihallinto määrittelevät omat sitovat osallisuustyön kehittämistavoitteensa ja toimenpiteensä osana palvelu- ja vuosisuunnittelua kaupunkitasoisen suunnitelman pohjalta. Palvelualueiden johtoryhmät seuraavat tavoitteiden toteutumista.

Kamu-tiimi vastaa osaltaan osallisuustyön kehittämisestä sekä tukee ja sparraa palvelualueita niiden osallisuustyössä. Tiimissä myös kokeillaan erilaisia tapoja siihen, miten osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelman ja muiden erillisohjelmien tavoitteita voidaan paremmin saada osaksi kaupungin toiminnan ja talouden prosesseja.

Lautakunnat seuraavat ja arvioivat osallisuuden ja yhteisöllisyyden tavoitteiden toteutumista osana palvelu- ja vuosisuunnitelmien seurantaa.

Kaupunkitasoisen osallisuustyön organisoituminen ja johtaminen

Suunnitelman päivittäminen

Kaupunkitasoisen osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaatii pitkäaikaista, suunnitelmallista työtä.

Uuden strategian yhteydessä tarkastellaan tarvetta päivittää osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelmaa. Tarvittaessa tarkennetaan suunnitelman kehittämistavoitteita ja toimenpiteitä.

Palvelualueet ja konsernihallinto määrittelevät omat sitovat osallisuustyön tavoitteensa ja toimenpiteensä osana palvelu- ja vuosisuunnittelua kaupunkitasoisen suunnitelman pohjalta.

2023

- Kaupunkitasoinen suunnitelma valmistuu
- Palvelualueet ja konsernihallinto määrittelevät omat osallisuustyön toimenpiteensä osana vuoden 2024 vuosisuunnitelmien valmistelua

2024

- Suunnitelman toimenpiteitä toteutetaan
- Palvelualueet ja konsernihallinto määrittelevät omat osallisuustyön toimenpiteensä osana vuoden 2025 vuosisuunnitelmien valmistelua

2025

- Uuden kaupunginvaltuuston toiminnan käynnistyminen ja Tampereen strategian päivittäminen
 - Kaupunkitasoisen osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelman päivittäminen tarvittaessa
- Palvelualueet ja konsernihallinto määrittelevät omat osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen liittyvät valtuustokauden toimenpidekokonaisuutensa osana palvelusuunnitelman valmistelua
- Palvelualueet ja konsernihallinto määrittelevät omat osallisuustyön toimenpiteensä osana vuoden 2026 vuosisuunnitelmien valmistelua

Kuva: Jari Mäkäläinen

Tukea osallisuustyöhön

Kaupungilla on osallisuusasiantuntijoita, jotka auttavat osallistumisen suunnittelussa ja kehittämisessä. He kehittävät ja kokeilevat uusia osallisuustyön keinoja, jakavat niistä tietoa ja sparraavat muuta henkilöstöä näiden tekemässä osallisuustyössä.

Kaupunkitasoista osallisuustyötä kehitetään ja koordinoidaan sivistyspalvelujen palvelualueen yhteisistä palveluista (Kamu-tiimi). Kamu-tiimin lisäksi osallisuusasiantuntijoita on muun muassa kaupunkiympäristön palvelualueella ja nuorisopalveluissa.

Kaupungissa toimii kaksi avointa verkostoa, jotka kokoavat yhteen osallisuustyöstä kiinnostuneita eri puolilta organisaatiota.

Osallisuusverkostossa osallisuudesta kiinnostuneet työntekijät kuulevat ajankohtaisista kokeiluista ja uusista menetelmistä, verkostoituvat ja jakavat kokemuksiaan. Verkoston tapaamisiin pääsee liittymään verkoston oman Teams-ryhmän kautta.

Nuorten osallisuusverkosto puolestaan kokoaa yhteen nuorten parissa työskenteleviä kaupungin työntekijöitä sekä järjestöjen edustajia.

Keskitetyn osallisuustyön tehtäviä

Kaupungin keskitetystä osallisuustyöstä vastaa sivistyspalveluiden yhteisten palvelujen Kamu-tiimi.

Johtaminen ja koordinointi

- Kaupunkitasoisen osallisuustyön seuranta ja koordinointi
- Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelman päivittäminen tarvittaessa
- Osallisuusviestinnän toteuttaminen (Tampere.fi/osallistu-sivut, Tampere.Finland-sovelluksen Osallistu ja vaikuta -osio, osallisuusviestinnän somekanavat, osallisuustyön sivut intranetissä)
- Avustustoiminnan kokonaiskoordinaatio (muun muassa hakujen toteutus, toimintamallin johtaminen)
- Kaupungin vaikuttamistoimielinten koordinointi (vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, romanityöryhmä, järjestöedustamo)

Tuki ja sparraus

- Palvelualueiden ja konsernihallinnon tekemän osallisuustyön tukeminen ja sparraaminen (osallistumisen työkalupakki, koulutukset, osallisuusverkosto)
- Osallisuusviestinnän tukeminen

Kehittäminen

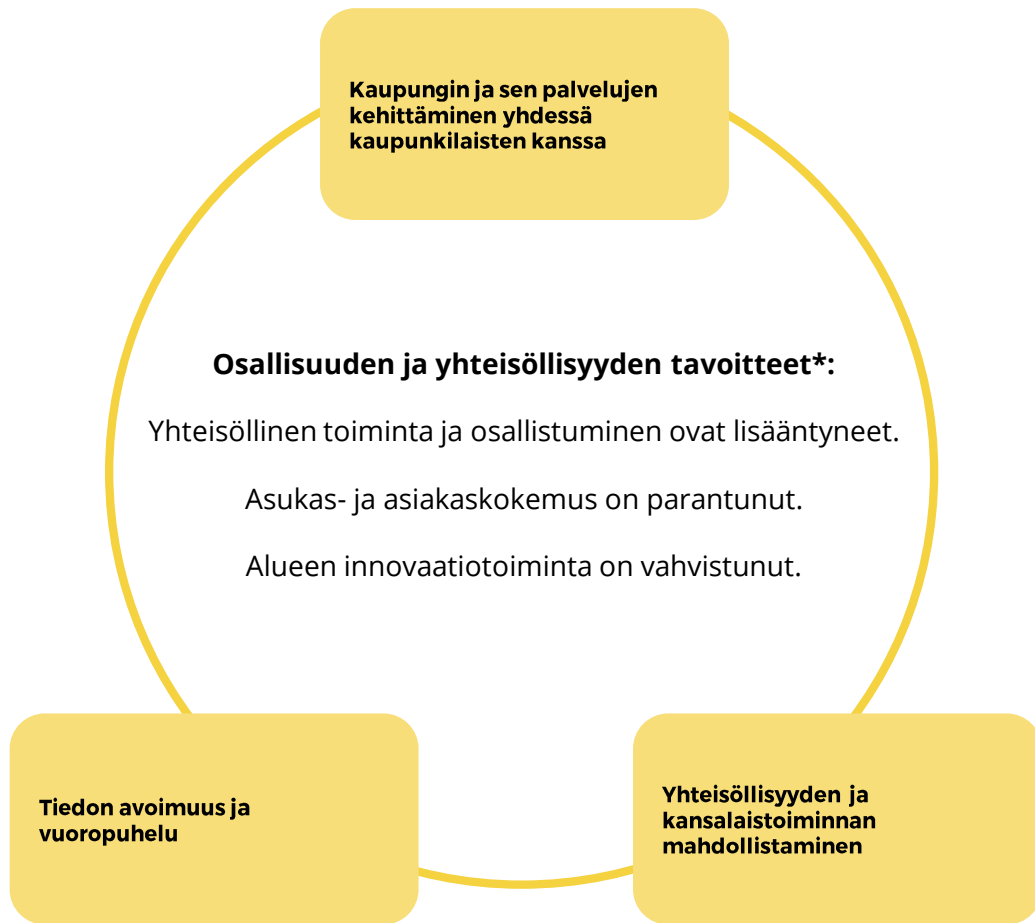
- Uusien demokratiainnovaatioiden kehittäminen ja kokeileminen
- Digitaalisten työkalujen kehittämiseen osallistuminen (muun muassa avustusjärjestelmä, osallistumisen digityökalut)

Kuva: Laura Happo

Liitteet

Liite 1. Osallisuus- ja yhteisöllisyysmallin (2019) arviointi

Sinulle paras – Tampereen strategian valtuustokauden tavoitteet

Osallisuus ja yhteisöllisyys on kaupungin toimintatapa, jota kaikkien kaupungin työntekijöiden tulee kunnioittaa ja noudattaa.

Kaupungin ja sen palvelujen kehittäminen yhdessä kaupunkilaisten kanssa

Hyödynnämme asukkaiden, asiakkaiden, yhteisöjen ja yritysten osaamista, asiantuntemusta ja motivaatiota palvelujen kehittämisessä ja tuottamisessa sekä kaupungin uudistamisessa. Tavoittelemme erityisesti kumppanuuksia, jotka tuottavat hyötyjä ympäröivään yhteiskuntaan. Tarjoamme osallistumisen mahdollisuuksia joustavasti ja monikanavaisesti. Varmistamme, että myös hiljaiset ryhmät saavat äänensä kuuluviin. Viihtyisemmän ja toimivamman kaupungin kehittämisen lisäksi ehkäisemme osallistumisella väestön eriarvoistumista ja edistämme kaupungin turvallisuutta.

Yhteisöllisyyden ja kansalaistoiminnan mahdollistaminen

Luomme asukkaille, asiakkaille, yhteisöille ja yrityksille uusia mahdollisuuksia hyödyntää kaupungin resursseja kuten ympäristöä, osaamista, tiloja ja dataa. Arvostamme eri tahojen panosta kaupungin kehittämiseksi.

Tiedon avoimuus ja vuoropuhelu

Arvostamme asukkaiden, asiakkaiden, yhteisöjen ja yritysten erilaisia näkemyksiä. Käymme näkemyksistä aitoa keskustelua ja olemme avoimia uusille ideoille. Pidämme tiedon käytettävissä olevista palveluista, osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä päätöksenteosta avoimesti ja helposti saatavilla. Perustelemme tekemämme päätökset. Vaalimme yhteistyösuhteita olemalla kiinnostavia ja tasavertaisia kumppaneita – tulevaisuuden Tamperetta rakennetaan yhdessä.

Liite 1. Osallisuus- ja yhteisöllisyysmallin 2019 arviointi

Kehittämisen painopiste	Toteuma	Arviointia toteutuksesta
Osallistuva budjetointi	Toteutunut	Kaupunginlaajuinen osallistuva budjetointi (osbu) toteutettiin vuosina 2019–2020 ja 2022–2023. Osbu on tarjonnut tamperelaisille uudenlaisen mahdollisuuden osallistua ideoimaan, suunnittelemaan ja päättämään yhteisten verovarojen käytöstä (450 000 euroa/osbu). Osbun teemoja ovat olleet lasten ja nuorten hyvinvointi sekä turvallinen arki. Osbun määrärahoja pienennetään vuonna 2024, minkä vuoksi mallia joudutaan uudistamaan. Osbua on toteutettu kaupunginlaajuisen mallin lisäksi pienemmässä mittakaavassa kaupungin eri palveluissa (esim. ikäihmisten palvelut, nuorisopalvelut).
Joukkorahoitus	Toteutunut	Joukkorahoitusta on kokeiltu uudenlaisena keinona avustaa asukas- ja yhteisölähtöistä toimintaa kaupungin ja asukkaiden yhteisellä rahoituksella. Mallia on kokeiltu kahden kierroksen verran vuosina 2020 ja 2021. Kokeilujen oppeja otetaan huomioon kaupungin avustuskokonaisuutta kehitettäessä. Nykyisellään ei ole resursseja toteuttaa joukkorahoitusmallia jatkuvana toimintana.
Digiosallistuminen	Toteutui osittain	Toteutettiin digitaalisen osallistumisen selvitys, kokeiltiin uusia digiratkaisuja osbussa ja kansalaispaneelissa, uudistettiin Tampere.fi/osallistu ja vaikuta -sivut sekä kehitettiin monikanavaista osallisuusviestintää ja etätilaisuuksien järjestämistä. Jatkossa digiosallistumisen kokonaisuuden ylläpitoon ja kehittämiseen täytyy luoda jatkuva toimintamalli sekä tähän liittyvät vastuut ja roolit täytyy selkeyttää.
Vaikuttamistoimielimet ja -foorumit	Toteutui osittain	Vaikuttamistoimielinten roolia on edelleen vahvistettava, kuten myös asiakasraatien hyödyntämistä palveluiden kehittämisessä. Pormestarin asukasilloja järjestettiin myös etätilaisuuksina. Kokeiltiin digitaalista kansalaispaneelia osana Tampereen kaupunkiseudun digitaalinen kansalaispaneeli -hanketta. Alueverkostojen toiminta päättyi korona-aikana.
Yrityskumppanuuden uudet konseptit	Ei toteutunut	Ei toteutunut suunnitelman mukaisesti. Henkilöresurssi puuttui.
Kansalaistoiminnan tuen palvelut	Toteutui osittain	Uudistettiin avustustoiminnan organisointia sekä selkeytettiin avustusten myöntämisperusteita ja viestintää avustusten hakemisesta. Käynnistettiin Avustustoiminnan kehittäminen ja digitalisointi -projekti sekä kehitettiin ja otettiin käyttöön tilanvarauspalvelu Varaamo. Kehitettiin kulttuuritiloja ja vahvistettiin kaupungin ja järjestöjen yhteistyöverkostoja ja kumppanuutta. Tulevaisuudessa kaupungin käytännöt on sovittava yhteensopiviksi hyvinvointialueen kanssa.
Vapaaehtoistoiminta	Ei toteutunut	Ei toteutunut suunnitelman mukaisesti. Henkilöresurssi puuttui.